

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของครูประจำ
เรือนนอน เพื่อเป็นพื้นฐานและกรอบความคิด ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความหมาย ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของงานปกครองนักเรียน
2. ขอบข่ายของงานปกครองนักเรียน
3. หลักการปกครองนักเรียน
4. กิจกรรมงานปกครองนักเรียน
5. ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. โครงสร้างการบริหารงานฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖
จังหวัดลำพูน
7. บทบาทหน้าที่ของครูประจำเรือนนอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัด
ลำพูน
8. กิจวัตรประจำวันของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ความหมาย ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของงานปกครองนักเรียน

1.1 ความหมายของงานปกครองนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2530:3) ได้ให้ความหมายของงานปกครองนักเรียนว่าเป็นงานส่งเสริม พัฒนาควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ในการอยู่ร่วมกัน ดัง เกษม ดวงงาม (อ้างถึง ประดับ นิลพั่งา, 2524: 24) ให้ความหมายของงานปกครองที่สอดคล้องกันว่า งานปกครองเป็นงานสร้างสภาพอันเอื้อต่อการอยู่ร่วมกันของนักเรียน เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมฯ ธีโรสภา (2522: 40-44) ว่างานปกครองนักเรียนเป็นงานช่วยอบรมดูแลนักเรียนในเรื่องของจรรยาบรรณ พฤติ วัฒนธรรม จริยธรรมและค่านิยม

ความสำคัญของงานปกครองนักเรียน คือการส่งเสริม พัฒนาและแก้ไขพฤติกรรมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบ วินัย เกิดความสงบสุขในกาอยู่ร่วมกัน มีคุณธรรม จริยธรรม ครู อาจารย์ดูแลให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนด้วยความรัก ความเมตตา

1.2 จุดมุ่งหมายของงานปกครองนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2530:3) ได้กำหนดไว้ว่า งานปกครองนักเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ที่จะพัฒนานักเรียนให้เกิดระเบียบวินัยและความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ๒ เรื่องต่อไปนี้

1.2.1 ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความไม่เบียดเบียนผู้อื่น การมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบต่องานเอง ครอบครัวและสังคม

1.2.2 การเคารพต่อกฎหมายและกติกาสังคม รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคีรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล ใช้เสรีภาพของตนในการสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรมและศาสนา

1.2.3 ความภูมิใจความเป็นไทย การเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีความรู้เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ร่วมกันธำรงรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติ

สรุปได้ว่างานปกครองคือ การพัฒนานักเรียนให้มีระเบียบวินัย สงบเรียบร้อยเน้นคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เคารพกฎหมาย กติกาสังคม มีเหตุมีผล มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และเลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ขอบข่ายของงานปกครองนักเรียน

เพื่อให้งานปกครองนักเรียน มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2530:4) จึงได้กำหนดขอบข่ายงานปกครองนักเรียนไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติตามแผนงานปกครองนักเรียน คือดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 รวบรวมและจัดทำระเบียบข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวินัยในการปกครองนักเรียน โดยจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1.1 จัดทำระเบียบขึ้นใช้ในโรงเรียน

1.1.2 จัดทำเอกสารคู่มือนักเรียน

1.1.3 เผยแพร่ระเบียบข้อบังคับในการปกครองนักเรียน ให้ผู้ปกครองนักเรียน

และครูอาจารย์ทราบ

1.2 จัดทำสายงานปกครองนักเรียนและกำหนดขอบข่ายดังนี้

1.2.1 ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

1.2.2 คณะกรรมการฝ่ายปกครอง

1.2.3 งานหัวหน้าคณะวิชาหรือหัวหน้าระดับชั้น

1.2.4 งานอาจารย์เวรประจำวัน

1.2.5 งานคณาจารย์ไปศึกษา

1.2.6 งานคณะกรรมการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา

1.3 งานวางแผน ได้แก่ การจัดทำ

1.3.1 แผนพัฒนาระยะยาวและแผนพัฒนาประจำปี

1.3.2 โครงการตามแผนพัฒนา

1.3.3 ปฏิทินปฏิบัติงาน

1.3.4 แผนปฏิบัติงานประจำปี

1.3.5 การประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผน

1.3.6 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

1.4 รวบรวมและจัดทำข้อมูล สถิติ เกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน ดังนี้

1.4.1 ทะเบียนประวัติพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

1.4.2 หลักฐานการติดต่อผู้ปกครอง

1.4.3 หลักฐานการลงโทษนักเรียน

1.4.4 หลักฐานการให้รางวัล

1.4.5 หลักฐานการแก้ปัญหานักเรียน

1.4.6 หลักฐานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายปกครอง

2. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยจัดกิจกรรม ดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย ดังต่อไปนี้

2.1.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี นักศึกษาวิชาทหาร (ร่วมกับฝ่ายวิชาการ)

2.1.2 กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์

2.1.3 กิจกรรมเข้าค่ายนักเรียนใหม่

2.1.4 การรักษาความสะอาด การตรงต่อเวลา การแต่งกาย การเข้าแถว การทำ

ความเคารพ ฯลฯ

2.1.5 มีหลักฐานการจัดกิจกรรมและมีการเผยแพร่

2.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อปลูกฝังเรื่องต่อไปนี้

2.2.1 การประหยัดและการออม

2.2.2 การเสียสละ

2.2.3 ความขยันหมั่นเพียร

2.2.4 ความอดทนอดกลั้น

2.2.5 ความเมตตา กรุณา

2.2.6 ความเสียสละ

2.2.7 มีหลักฐานการจัดกิจกรรมและมีการเผยแพร่

2.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ดังต่อไปนี้

2.3.1 การบำเพ็ญประโยชน์

2.3.2 การปฏิบัติตามกฎจราจร

2.3.3 การปฏิบัติตามกฎหมาย

2.3.4 มีหลักฐานการจัดกิจกรรมและมีการเผยแพร่

2.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ดังต่อไปนี้

2.4.1 กิจกรรมชุมนุมต่างๆ

2.4.2 กิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียน

2.4.3 มีหลักฐานการจัดกิจกรรมและมีการเผยแพร่

2.5 ยกย่องให้กำลังใจนักเรียนผู้ประพฤติดี ดังต่อไปนี้

2.5.1 แสวงหาข้อมูล

2.5.2 บันทึกประวัติ

2.5.3 เผยแพร่ผลงานหรือให้รางวัล

3. การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยจัดครู อาจารย์ให้ดูแลความประพฤติของนักเรียนร่วมมือกับฝ่ายบุคลากรฝ่ายต่างๆ ในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองร่วมกันแก้ไขพฤติกรรมเหล่านั้นให้เป็นที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไป

4. การจัดเรือนนอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์เป็นโรงเรียนประจำ ซึ่งรัฐให้ความช่วยเหลือค่าเสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องเขียนแบบเรียน ตลอดจนค่ารักษาพยาบาล จึงมีระบบการจัดเรือนนอนในส่วนที่เป็นกิจกรรม เช่น สัญญาณการขึ้นเรือนนอน สัญญาณการเข้าครูประจำเรือนนอนต้องสำรวจตรวจตรานักเรียน กำชับเรื่องการทำความสะอาดร่างกาย การแต่งกายให้เหมาะสมกาลเทศะ ทำการบ้าน อ่านหนังสือ การสวดมนต์ไหว้พระ

5. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

5.1 จัดทำแนวปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

5.2 ดำเนินการตามแผนปฏิบัติ

5.3 จัดให้มีสถานักเรียนหรือคณะกรรมการนักเรียน

6. การประเมินผลงานปกครองนักเรียน ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

6.1 จัดให้มีกรรมการประเมินผล

6.2 จัดให้มีการวิเคราะห์ผลการประเมิน

6.3 มีการเสนอผลการวิเคราะห์และประเมิน

6.4 นำผลการวิเคราะห์และประเมินไปใช้ปรับปรุงงาน

ขอบข่ายของงานปกครองนักเรียนทั้ง 6 ข้อนี้ สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในด้านคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมีความสุขพร้อมกับคุณธรรมจริยธรรม สามารถปรับตัวได้ในโลกยุคใหม่ (กรมสามัญศึกษา, 2530:17)

สำหรับงานปกครอง (ฝ่ายกิจการนักเรียน) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดจำพูน ได้กำหนดขอบข่ายไว้ให้สอดคล้องกับของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

1. การวางแผนงานปกครองนักเรียน
2. การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
3. การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน
4. การจัดเรือนนอน
5. การส่งเสริมประชาธิปไตย

6. การประเมินผลงานปกครองนักเรียน

การวางแผนงานปกครองนักเรียน

การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าถึงแผนงานและการกระทำที่จะให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์การภายใต้โอกาส สำหรับ Sergiovanni และ Carver (อ้างถึง วิโรจน์ สารรัตนะ, 2532:3) กล่าวว่า การวางแผนคือ กระบวนการตัดสินใจล่วงหน้าที่แตกต่างกันจากกิจกรรมตัดสินใจที่ตรงที่มีความเป็นระบบ มีความละเอียดและมีความต่อเนื่อง นอกจากนั้นสมพงศ์ เกษมจีน (2526:5-6) กล่าวถึงการวางแผนไว้ว่า แผนงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวินิจฉัย เลือกกำหนดวิธีปฏิบัติงานที่เห็นว่าเป็นดีที่สุด โดยพิจารณาจากข้อมูลข่าวสารและกรณีแวดล้อมต่างๆ ส่วน สุรพล วัชรินทร์ (2541:2) กล่าวว่า แผนคือเครื่องมือที่ผู้บริหารใช้เป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และภารกิจขององค์การที่กำหนดไว้เพื่อที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขึ้นในองค์การ สำหรับ อุทัย บุญประเสริฐ (2537:19) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนเป็น ความพยายามขององค์การหรือหน่วยงานในการกำหนดสิ่งที่จะปฏิบัติจัดทำเพื่อให้สนองต่อภารกิจ ปัญหาและความต้องการให้ดีที่สุด มีประสิทธิภาพสูงภายใต้การจำกัดของทรัพยากรและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในอนาคต

การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ความหมายในการดำเนินการด้วยวิธีต่างๆ ได้แก่ การอบรมนักเรียนและการจัดกิจกรรมนักเรียน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมของครู การจัดสิ่งแวดล้อม การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการที่จะควบคุมตนเองให้สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ คำว่าคุณธรรม ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมายด้วยกัน เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2516:248) ให้ความหมายว่าคุณธรรมหมายถึงคุณความดี และ อภิตย์ (นามแฝง) (2528:37) กล่าวว่าคุณธรรมหมายถึง ธรรมหรือหลักธรรมความประพฤติที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้ยึดถือและปฏิบัติตามนอกจากนี้ สุพล วัชรินทร์ (2534:3) กล่าวว่า คุณธรรมคือ คุณความดีที่สะสมอยู่ในใจมนุษย์ อันเกิดจากเจตจำนงที่ดีและปลูกฝังติดต่อกันมาเป็นเวลานาน ฉะนั้นคุณธรรมจึงเป็นสิ่งที่สั่งาม ที่ควรปลูกฝังและดำรงรักษาไว้เพื่อเป็นบ่อเกิดทางจริยธรรม ส่วน พันธ นันทากินทร์ (2524:258) ได้กล่าวถึงวิธีป้องกันและแก้ไขความผิดทางวินัยไว้ดังนี้

1. การดำเนินการป้องกันการกระทำผิดวินัย (Protective Measures) โรงเรียนให้นักเรียนพยายามกระทำในสิ่งที่ดี เช่น การส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในบทเรียน พยายามสร้างให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบ สร้างความรักความสามัคคีในหมู่ครู นักเรียน ให้รางวัลแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี ขจัดสิ่งชั่วร้ายที่จะก่อให้เกิดความผิดทางวินัย

2. วิธีดำเนินการแก้ไขความผิดทางวินัย (Corrective Measures) จะต้องดำเนินการแก้ไขตั้งแต่สาเหตุ ทันต่อเหตุการณ์อย่างรวดเร็ว ได้แก่ การลงโทษให้เจ็บกาย (Corporal Punishment) ไม่ได้กระทำไปเพราะอารมณ์โกรธเกลียด ลำเอียงหรือทำไปโดยไม่ได้สัดส่วนให้ทราบข้อเท็จจริง และควรเป็นวิธีขั้นสุดท้าย ควรยึดหลักความสมเหตุสมผล ควรคำนึงถึงความนิยมของผู้ปกครองว่าสนับสนุนการลงโทษเพียงใด การลงโทษควรพิจารณาคววร้ายของเด็กว่าเหมาะสมกับโทษเพียงใด ส่วนการไล่ออกเป็นโทษที่ร้ายแรง ควรพิจารณาอย่างรอบคอบที่สุด

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ดังนี้ เช่น เสริมวิทย์ สุขเมธี (2531:31) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ ความสามารถในการปรับตัวในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับสังคม ซึ่งเป็นการแสดงออกที่ดีงามเพื่อที่เรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ส่วนสาโรช บัวศรี (2532: 3-6) กล่าวถึงความหมายของจริยธรรม หมายถึง คุณค่าหรือค่านิยมบางประการเช่น ประเภทศีล ประเภทธรรม นอกจากนี้ สุพล วังสินธุ์ (2534:21) ให้ความหมายจริยธรรม หมายถึง ความเข้าใจในแนวทางของการประพฤติดี ประพฤติชอบทั้งกาย วาจา และใจ

กาญจนา ศรีภักดิ์ (2533:227) ได้อธิบายวินัยในตนเองว่า วินัยในตนเองหมายถึง การที่นักเรียนมีพัฒนาการถึงขั้นที่ตนสามารถควบคุมตนเองและสังคมส่วนรวมให้อยู่กันได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องด้วยตนเอง ส่วน กิติมา ปรีดีดิติก (2532:170) กล่าวว่าวินัยของโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียนกระทำตามระเบียบข้อบังคับและขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งเป็นกฎปฏิบัติด้วยความสมัครใจ เพื่อให้สามารถปกครองตนเองได้และเกิดความสงบสุขต่อตนเองและสังคมส่วนรวม กองการสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา (2534:9-13) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการประพฤติผิดทางวินัยของนักเรียนเกิดจากปัญหาหลายประการ ได้แก่ ปัญหาจากครอบครัว ความยากจน ครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวทะเลาะกันบ่อยครั้ง การเลี้ยงดูลูกที่เข้มงวดจนเกินไปหรือปล่อยปละละเลย ปัญหาเกิดจากตัวนักเรียนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และด้านสังคม ขาดการปลูกฝังค่านิยม ศีลธรรม จริยธรรม ปัญหาจากครูที่เข้มงวด ขาดความเข้าใจในตัวเด็ก ปัญหาสภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น ใกล้แหล่งมั่วสุม สถานเริงรมย์ต่างๆ อิทธิพลจากสื่อต่างๆ ที่สื่อไปในทางลบ

การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

สมพร สุทัศนีย์ (2531:37-38) กล่าวว่า การปกครองนักเรียนที่มีคุณภาพต้องสามารถพัฒนาควบคุมและแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้เป็นผู้มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ซึ่งทฤษฎีที่น่าสนใจพอสรุปจากการค้นคว้าดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบแสดงอาการกระทำ (Operant Conditioning) เป็นทฤษฎีของ Skinner (อ้างถึง สมพร สุทัศนีย์, 2531:71-72) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ซึ่งมีแนวคิดว่าการให้รางวัลหรือสิ่งที่ผู้รับพอใจ เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมคือ ทฤษฎีที่อธิบายวิธีการและขบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคม ทำให้เกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมเป็นลักษณะของตน ซึ่งทฤษฎีนี้ได้นำเอาหลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association) มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมนี้เพื่อ จริยธรรมกำหนดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยบังเอิญและการเรียนรู้แบบทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือกระทำ ซึ่งบุคคลกระทำซ้ำๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของเขาไปในที่สุด

การจัดเรือนนอน

วิวัฒน์ รัตนาศิริ (2533:3-6) ได้กล่าวอ้างจากระเบียบโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ว่า ด้วยการจัดเรือนนอนนักเรียนและครูประจำเรือนนอนนักเรียน พ.ศ. 2533 ดังอนุสนธิตามหนังสือกรมสามัญศึกษาที่ กส 0807/2510 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2530 เรื่องการจัดครูเข้าอยู่ประจำในเรือนนอนนักเรียนและครูประจำโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ว่าด้วยการจัดเรือนนอนนักเรียน พ.ศ. 2530 ซึ่งกำหนดหลักและวิธีการไว้ว่า จัดแยกนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและจัดให้พักรวมคละกันทุกเหล่าและคละกันทุกชั้นเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ ฝึกให้นักเรียนเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เป็นที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาดูแลน้องๆ ในระดับประถมศึกษา ไม่รังแกกัน หากมีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อตัดสินใจในคณะกรรมการเรือนนอนไม่ได้ ควรปรึกษาครูประจำเรือนนอนหรือคณะกรรมการฝ่ายปกครองตามลำดับ ส่วนการวางกฎ ระเบียบการปกครองว่าด้วยการจัดนักเรียนเข้าพักในเรือนนอน การกำหนดกิจกรรมและแนวทางการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างค่านิยมตามวัฒนธรรมไทยแก่นักเรียน ดังนี้

ระดับประถมศึกษา

1. การจัดเรือนนอนนักเรียนให้แยกเป็นเรือนนอนนักเรียนชาย เรือนนอนนักเรียนหญิงและจัดกลุ่มเรือนนอนนักเรียนชาย เรือนนอนนักเรียนหญิงไว้คนละส่วนห่างกันตามความเหมาะสม

2. ในเรือนนอนหนึ่งๆ ให้มีนักเรียนคนละเผ่าคนละระดับชั้นและคนละจังหวัดหรือภูมิลำเนา เพื่อผสมผสานกลมกลืนในขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมไทย การสังคมและฝึกหัดอยู่ร่วมกันอย่างพี่น้อง

3. ให้มีครูประจำเรือนนอน อย่างน้อยเรือนนอนละ 1 คน ต้องพักประจำที่เรือนนอน มีหน้าที่ดูแลและฝึกรอบรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด ในเรื่องความเป็นอยู่ในเรือนนอน สุขภาพอนามัย การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีกลมเกลียว รู้จักสิทธิหน้าที่ การเคารพบนอบ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันและอื่นๆ ที่สมควร อันจะเกิดผลดีต่อนักเรียนและโรงเรียนโดยส่วนรวม; หนึ่งครูประจำเรือนนอนนักเรียนหญิงต้องเป็นครูหญิงโสด ถ้าไม่มีครูหญิงโสด ให้จัดครูหญิงที่มีครอบครัวแล้วลงบนครูประจำเรือนนอนได้หลายคนและจัดเวรนอนประจำเรือนนอนหมุนเวียนกัน ส่วนครูรอบครัวไปพักอาศัยหรือหลับนอนในเรือนนอนโดยเด็ดขาด ส่วนครูประจำเรือนนอนนักเรียนชายต้องเป็นครูชายโสด ถ้าไม่มีครูชายโสด ให้จัดครูที่มีครอบครัวเป็นครูประจำเรือนนอนนักเรียนชายได้หลายคนและจัดเวรนอนประจำเรือนนอนหมุนเวียนกัน

4. การจัดนักเรียนไปเรือนนอน ให้จัดเป็นระบบหมู่ๆ ละ 6-10 คน ให้เลือกตั้งหัวหน้าหมู่ และหัวหน้าเรือนนอน รองหัวหน้าเรือนนอน โดยใช้หลักเกณฑ์ประชาธิปไตย ตามระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้งหัวหน้า และรองหัวหน้า แล้วเสนอชื่อให้โรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้งให้ครูเรือนนอน จัดกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม ได้แก่ การพัฒนาเรือนนอน การรักษาความสะอาด การฝึกรอบรมความเป็นอยู่ การเดินแถวไปรับประทานอาหาร การส่งเสริมให้นักเรียนหารายได้ระหว่างเรียน การกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น

ระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดการจัดเรือนนอนดังนี้

1. ให้จัดเรือนนอนหรือบ้านพักนักเรียน โดยแยกนักเรียนชาย นักเรียนหญิง ให้จัดกลุ่มเรือนนอนหรือกลุ่มบ้านพักแยกกันคนละส่วนตามพื้นที่ที่เหมาะสม

2. เรือนนอนหนึ่งๆ หรือบ้านพักหลังหนึ่งๆ จัดตามระดับชั้น เพื่ออยู่ในวัยและพื้นความรู้เดียวกัน ให้ปรึกษาหารือเรื่องสังคมและการศึกษาร่วมกันและให้คนละเผ่า คนละจังหวัดหรือภูมิลำเนา เพื่อผสมผสานกลมกลืนในวัฒนธรรมประเพณีและสังคม ทั้งเป็นการสะดวกแก่การปกครองดูแลและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน

3. ให้มีครูประจำเรือนนอนอย่างน้อยเรือนนอนละ 1 คน หรือกลุ่มบ้านละ 1 คน มีหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดในเรื่องความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การอยู่ร่วมกัน การจัดการรายได้ระหว่างเรียน ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันด้วยความรับผิดชอบ รู้จักสิทธิหน้าที่เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ครูประจำเรือนนอนนักเรียนชายต้องเป็นครูชาย ครูประจำเรือนนอนนักเรียนหญิงต้องเป็นครูหญิง ต้องเป็นเพศเดียวกับนักเรียน พักอยู่ประจำในเรือนนอนอย่างน้อย 1 คน ห้ามนำครอบครัวไปอยู่อาศัยหรือหลักนอนบนเรือนนอนหรือบ้านพักนักเรียน เว้นแต่ได้ขออนุญาต

4. การจัดนักเรียนในเรือนนอนและบ้านพักนักเรียน จัดให้มีหัวหน้าเรือนนอน ผู้ช่วยหัวหน้าเรือนนอน หัวหน้ากลุ่มบ้านพักนักเรียนและผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มบ้าน โดยวิธีเลือกตั้งลงคะแนนตามระเบียบการเลือกตั้งหัวหน้าและรองหัวหน้านักเรียน ให้ครูประจำเรือนนอนและครูประจำกลุ่มบ้านพักนักเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม ได้แก่ การฝึกอบรมความเป็นอยู่ การพัฒนาเรือนนอน การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียน การกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดเรือนนอนนั้นมิใช่มีจุดประสงค์ให้แก่แก่นักเรียนที่มีนักเรียนหลายเผ่ารวมอยู่ด้วยกันให้มีระเบียบวินัย มีจริยธรรม คุณธรรม มีความประพฤติที่พึงปรารถนา มีความกล้าพูด กล้าแสดงออก มีกิจกรรมทางสังคม รู้จักเคารพและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับ ตามครรลองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะให้นักเรียนได้มรรคอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความปลอดภัยของนักเรียนประจำ

การส่งเสริมประชาธิปไตย

การส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียน หมายถึง ความพยายามของโรงเรียนในอันที่จะดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย เพื่อดำเนินการงานส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ บรรจง ชูสกุลชาติ (2531:7-10) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยว่าในการเรียนการสอนควรส่งเสริมกิจกรรมทุกกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียน ครูและนักเรียนต้องร่วมกันคิดพิจารณา ร่วมกันกระทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูจะต้องตั้งใจเสมอว่าการทำกิจกรรมต้องมุ่งให้นักเรียนฝึกอบรมตนเองด้วยตนเอง เพื่อสามารถเป็นคนที่พึ่งตนเองได้

กรมสามัญศึกษา (2529:15) ได้อธิบายคำว่าประชาธิปไตย (Democracy) มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษากรีก คือ Demos หมายถึงประชาชนกับ Kratos หมายถึงการปกครอง เมื่อรวมความแล้ว หมายถึงการปกครองโดยประชาชน แต่ความหมายที่เข้าใจกันมี 2 นัย คือ หมายถึง รูปแบบการปกครอง โดยให้สิทธิแก่ประชาชนอย่างกว้างในการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางการเมืองและการปกครองของประเทศ และหมายถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมที่ยึดถืออุดมคติ และหลักการบางประการเป็นเครื่องกำหนดแบบแผนพฤติกรรมระหว่างกันในการดำเนินการทางการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อสร้างความผาสุกร่วมกัน ส่วนประหัตต์ หงษ์ทองคำ (2531:12-15) ได้อธิบายความหมายของคำว่าประชาธิปไตย มีหลายความหมาย ได้แก่ ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ทางการปกครองซึ่งยึดมั่นในหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ ถือว่ามนุษย์เป็นเจ้านิเวศและสามารถใช้เหตุผลจัดความขัดแย้งและแสวงหาทางออกที่ดีที่สุด ใช้หลักเสรีภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนมีเสรีภาพส่งเสริมในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์แบบจามหัด้าความเสมอภาคและหลักที่ถือว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย (Popular Sovereignty)

สรุปได้ว่าการส่งเสริมประชาธิปไตยนั้น สามารถสอดแทรกเข้ากับทุกๆ กิจกรรมได้ เพราะระบอบประชาธิปไตยจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีวินัยในตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม

การประเมินผลงานปกครองนักเรียน

การประเมินผลงานปกครองนักเรียน ประสมสุข (2535:7-8) ให้ความหมายการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การวิเคราะห์ตรวจสอบความก้าวหน้าและความสัมฤทธิ์ของโครงการเป็นกระบวนการที่บ่งชี้ถึงคุณค่า ทำให้ทราบว่าเมื่อดำเนินการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปเป็นสารสนเทศประกอบการพิจารณาตัดสินใจต่อไป

พิชิต ฤทธิรัฐ (2538:178-182) ได้แบ่งประเภทของการประเมินตามเกณฑ์ 4 เกณฑ์

คือ

1. แบ่งตามลำดับเวลาการบริหาร โครงการ ได้แก่ การประเมินแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ
  - 1.1 การประเมินก่อนเริ่มงานหรือก่อนนำงานมาปฏิบัติอยู่ในขั้นตอนของการวางแผน
  - 1.2 การประเมินขณะดำเนินการ เพื่อศึกษาความก้าวหน้า
  - 1.3 การประเมินหลังดำเนินการ เป็นการประเมินผลการสรุป

2. แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน
  - 2.1 ประเมินความก้าวหน้าของโครงการ เพื่อตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ดูแล
  - 2.2 การประเมินผลสรุปรวม ประเมินตอนสิ้นสุดโครงการ
3. แบ่งตามสิ่งที่ถูกประเมิน
  - 3.1 การประเมินบริบทหรือภาวะแวดล้อม
  - 3.2 ประเมินปัจจัยเบื้องต้น
  - 3.3 ประเมินกระบวนการ
  - 3.4 ประเมินผลผลิต
4. แบ่งตามหลักยึดในการประเมิน
  - 4.1 การประเมินที่ยึดเป้าหมาย
  - 4.2 การประเมินที่เป็นอิสระจากเป้าหมาย

การประเมินผลงานปกครองนักเรียนนั้น เบ็ญ กระบวนการที่สำคัญมากประการหนึ่ง เดอ โรช (De Roche) (อ้างถึง กิตติพงษ์ วรจำปาศ ๒๕๖๖:60-61) ได้เสนอหลักการประเมินงานปกครองนักเรียนไว้ดังนี้

1. ควรประเมินผลกิจกรรมที่ดำเนินนั้นประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายและเป้าหมายหรือไม่
2. ควรประเมินนักเรียนและผู้ปกครองว่า มีความเห็นต่องานด้านกิจกรรมนักเรียนอย่างไร
3. ควรประเมินค่าใช้จ่ายแต่ละกิจกรรมเป็นอย่างไร เพียงพอหรือไม่
4. ควรประเมินการใช้จ่ายเงินและเวลาที่ใช้ในงานกิจกรรมนักเรียนได้ผลคุ้มค่าหรือไม่
5. กิจกรรมใดที่ยังมีปัญหาและควรปรับปรุงงานเสียใหม่ ต้องได้รับความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ให้มากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการประเมินผลมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะได้ทราบการดำเนินงานที่ผ่านมามีบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง จะได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. หลักการปกครองนักเรียน

หลักการปกครองนักเรียนอาศัยหลักการดังนี้

3.1 หลักการควบคุม คือ การใช้กฎระเบียบข้อบังคับและการลงโทษ

3.2 หลักการพัฒนาส่งเสริมคือ การที่โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมหรือกิจกรรมต่างๆ โดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยา

3.3 ฝ่ายการศึกษาของเขตพื้นที่ออสเตรเลียตะวันตก(The Education Department of Western Australia) (1972:17) ได้กล่าวว่า การปกครองที่ดีของโรงเรียนมีหลักตั้งอยู่บนพื้นฐานว่า ควรมีโครงสร้างที่มีความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียน และควรมีกฎระเบียบในโรงเรียนได้ปฏิบัติตามหลักการ โดยการจัดการปกครองนักเรียนที่ดี โรงเรียนต้องมีเป้าหมายที่สามารถช่วยเหลือให้นักเรียนได้คิดและปฏิบัติได้อย่างอิสระเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรโรงเรียน ต้องมีเป้าหมายในการพัฒนาตัวนักเรียนให้รู้และเข้าใจหน้าที่ของพลเมืองที่ดีของประเทศ ทั้งหน้าที่ที่จะต้องทำในโรงเรียนและสังคมภายนอกอีกด้วย ต้องพัฒนาความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนอื่น ให้เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนต้องพัฒนาสำนึกประชาธิปไตยให้นักเรียนร่วมมือกับครูอาจารย์ กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ รวมทั้งนักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้อีกด้วย อีกทั้งโรงเรียนต้องสร้างโรงเรียนให้ใกล้ชิดกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ให้หลักสูตรได้สอดคล้องกับท้องถิ่นและชุมชน โรงเรียนควร จัดบรรยากาศในโรงเรียนให้นักเรียนสะอาดแสวงหาความรู้ด้วยความเชื่อมั่นตนเองมากขึ้น รวมทั้งจัดแนะแนวช่วยเหลือนักเรียนในด้านสังคม อารมณ์และด้านการศึกษาและควรจัดกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกได้อย่างอิสระเป็นการเพิ่มประสบการณ์ทางเศรษฐกิจ กิจกรรมต่างๆ ควรเป็นสิ่งที่สนใจ ทำด้วยความสามารถ ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ สติปัญญาให้ก้าวหน้าต่อไป

แฮมตัน (Hampton) และ เลอเออร์ (Lauer) (1981:224) ได้เสนอหลักการปกครองนักเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ดีควรมีนโยบายงานปกครองที่สนองตอบเป้าหมายของหลักสูตร เพราะงานปกครองจะช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ควรสนองความรู้ทางสังคมวิทยา ตลอดจนต้องสนองต่อกิจกรรมนักเรียน ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองอย่างมีความสุข อีกทั้งควรเสริมสร้างประชาธิปไตยให้นักเรียนได้รู้จักสิทธิหน้าที่ ความเสมอภาค การเคารพสิทธิผู้อื่นและควรมีเป้าหมายที่จะพัฒนานักเรียนให้มีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นงานป้องกัน แก้ไข ส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนด้วย

กรมสามัญศึกษา (2530:5) กล่าวว่า การปกครองนักเรียนที่ดี มีประสิทธิภาพนั้นต้องสามารถพัฒนา ส่งเสริม ควบคุมและแก้ไขความประพฤตินักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดี ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมอันพึงประสงค์ ถ้านักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โรงเรียนจะต้องหาวิธีแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติตามค่านิยมของสังคมไทย และจะต้องสามารถส่งเสริมพฤติกรรมที่ดียิ่งขึ้น โดยใช้หลักการปกครองที่สำคัญ 2 ประการ ดังนี้

1. หลักการควบคุม คือ การที่โรงเรียนใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับและลงโทษเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมบุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้เป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ เมื่อมีผู้กระทำผิดไปจากข้อตกลงนั้นจะมีการลงโทษ เช่น โรงเรียนออกระเบียบว่า ห้ามนักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต ถ้านักเรียนออกนอกบริเวณโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู นักเรียนจะต้องถูกลงโทษตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ คือ ตั้งแต่ว่ากล่าวตักเตือน งดเว้นชั้นบนหรือเขียนดี

2. หลักการพัฒนาส่งเสริม คือ การที่โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมหรือกิจกรรมต่างๆ โดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นพื้นฐานจะสามารถกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่างๆ มีประโยชน์ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความถนัด ความสามารถพิเศษ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นคนมีคุณค่าและมีแรงจูงใจที่จะประพฤติดีได้ทั้งหลักการควบคุมและหลักการส่งเสริม ต่างมุ่งไปสู่การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

สรุปได้ว่าหลักการปกครองนักเรียนที่ดี ควรมีโครงสร้างที่มีความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียน เพื่อจะช่วยเหลือให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร พัฒนาตัวนักเรียนให้เข้าใจและเรียนรู้หน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ มีคุณธรรมจริยธรรม ส่วนการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน ควรใช้หลักข้อตกลงที่กำหนดไว้โดยชี้ให้เห็นถึงกฎ ระเบียบที่โรงเรียนวางไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งพัฒนาส่งเสริม การจัดสภาพแวดล้อมโดยใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาเพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจประพฤติตนในทางที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

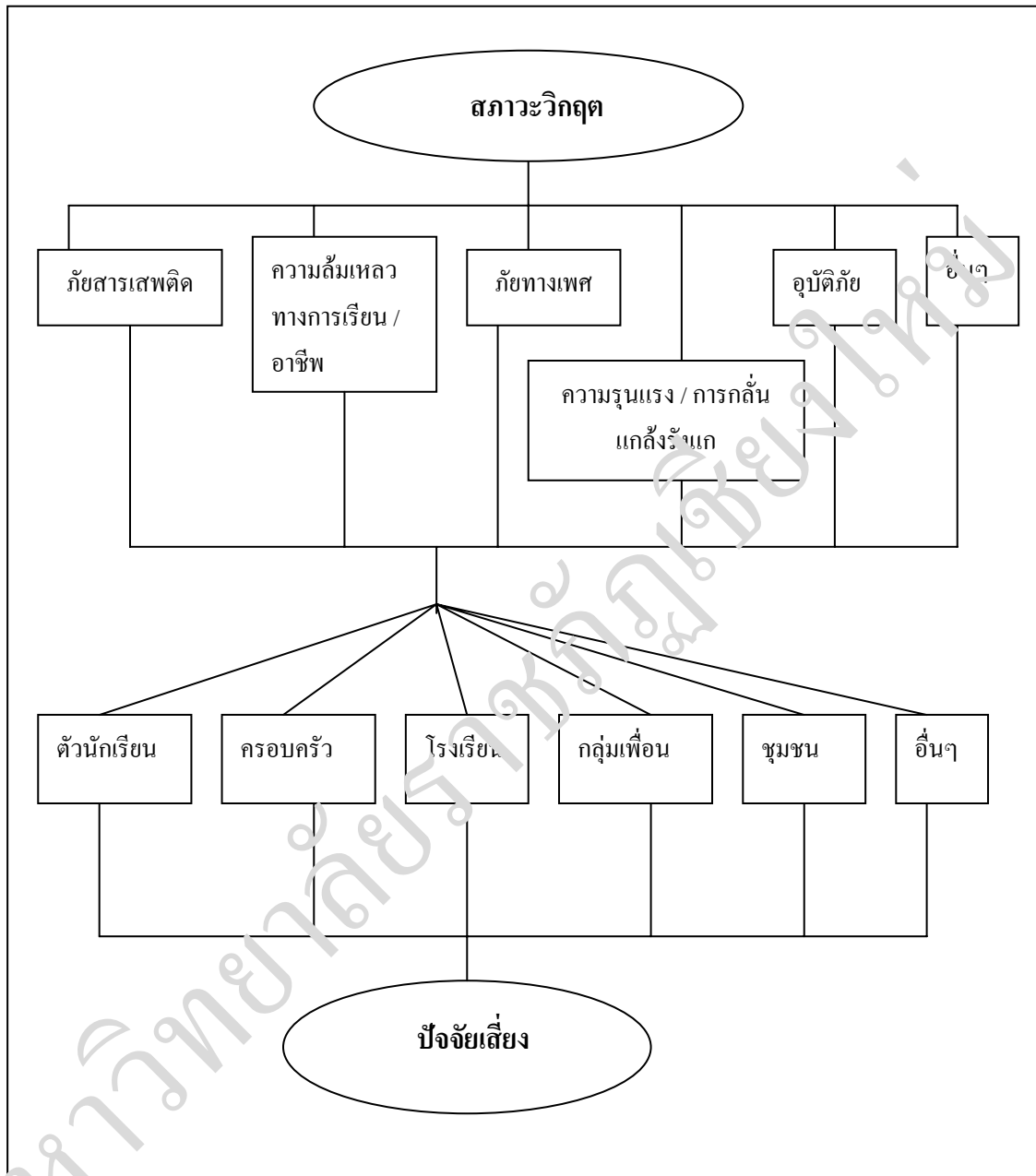
4. กิจกรรมงานปกครองนักเรียน

กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพอุปนิสัยของนักเรียนเหมาะสมกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนการดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัดตามธรรมชาติอันแท้จริง กิจกรรมจะเป็นเครื่องมือช่วยอบรมนักเรียนให้รู้จักปรับตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมเป็นการสร้างประสบการณ์ตามความแตกต่างของนักเรียนเพื่อสร้างเจตคติและพัฒนา

โดยสรุปกิจกรรมงานปกครองนักเรียนเป็นกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนให้มีบุคลิกภาพ อุปนิสัยที่เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตย ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อมและความต้องการ

5. ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แสดงได้ดังภาพที่ 2.1 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากแผนภาพที่ 2.1 จะเห็นว่าสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันอันเกี่ยวข้องกับนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนมีมากมาย เช่น ภัยสารเสพติด ความล้มเหลวทางการเรียน ภัยทางเพศ การใช้ความรุนแรงและการกลั่นแกล้งรังแก อุบัติภัยบนท้องถนนหรือในโรงเรียน เหล่านี้ล้วนเป็นสภาวะวิกฤตที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งสิ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,2543:1-5)

ปัจจัยเสี่ยงหรือเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุหรือตัวกระตุ้นให้เกิดปัญหาดังกล่าวประกอบด้วย ปัจจัยเสี่ยงด้านตัวนักเรียน เช่น

1. มีทักษะการดำรงชีวิตที่ไม่เหมาะสม
2. ขาดความสามารถในการควบคุมตนเองไม่กล้าแสดงออก ขาดทักษะในการปฏิเสธ
3. มีความเชื่อมั่นในตนเองและความนับถือตนเองต่ำ
4. มีปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ
5. มีเจตคติไม่เหมาะสมหรือโน้มเอียงที่จะชอบเสี่ยง ทดลองใช้ยา ควบคุมแรง
6. ปฏิเสธค่านิยมหรือหลักศาสนาที่สังคมส่วนใหญ่ยึดถือ
7. มีพัฒนาการทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในวัยเด็ก เช่น การต่อต้านสังคม พุดปิด

ขโมย ก้าวร้าว ขาดสัมพันธภาพที่ดีกับครูและโรงเรียน

ปัจจัยเสี่ยงด้านครอบครัว เช่น

1. ความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัว
2. ครอบครัวขาดความเป็นปึกแผ่น
3. ครอบครัวแตกแยกหรือแยกตัวจากสังคม
4. การเลี้ยงดูไม่เหมาะสม มีความคาดหวังในตัวเด็กเกินความเป็นจริงโดยไม่คำนึงถึง

ศักยภาพและวัยของเด็ก

ปัจจัยเสี่ยงด้านโรงเรียน เช่น

1. ขาดการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจังและไม่สร้างสัมพันธภาพที่เหนียวแน่นระหว่างครูกับนักเรียน และผู้ปกครอง ชุมชน

2. หย่อนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการนักเรียน ทั้งในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้และการจัดการพฤติกรรม

3. ขาดการใช้กฎ ระเบียบ วินัยที่เหมาะสม เลือกปฏิบัติหรือไม่มีมาตรฐานการปฏิบัติที่แน่นอน

ปัจจัยเสี่ยงด้านกลุ่มเพื่อน เช่น

1. การคบเพื่อนที่เกเร อันธพาล เสเพล
2. การคบเพื่อนที่เจตคติโน้มเอียงในทางก้าวร้าว ชอบเสี่ยงภัยชอบมั่วสุม เบี่ยงเบน

ทางเพศ

3. การได้รับแรงกดดัน บีบบังคับ ช่มชู้ ไม่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

ปัจจัยเสี่ยงด้านชุมชนและสังคม เช่น

1. การไร้ระเบียบแบบแผนในชุมชน
2. ชุมชนอ่อนแอ ขาดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในชุมชนและสังคม ต่างคนต่างอยู่
3. ขาดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน
4. ชุมชนมีเจตคติโน้มเอียงต่อการยอมรับค่านิยม ในการเสพสิ่งเสพติดมอมเมา การใช้ความรุนแรง
5. ละเลยไม่ให้ความสำคัญเอาใจใส่ดูแลส่งเสริมเด็กเยาวชน มีท่าทีต่อเยาวชน โดยเฉพาะวัยรุ่นในลักษณะที่ปฏิเสธต่อต้าน ไม่ยอมรับในพฤติกรรมที่แสดงออก

ปัจจัยเสี่ยงด้านต่างๆ ดังกล่าวล้วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพซึ่งกันและกันและเป็นเหตุปัจจัยสู่ภาวะวิกฤตได้ หากไม่มีระบบการป้องกัน ส่งเสริมหรือจัดเงื่อนไขที่ส่งผลที่ไม่พึงปรารถนา ต่อตัวนักเรียนและสังคมโดยรวม

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งตัว ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวไม่เหมาะสมที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งก่อให้เกิดสภาวะวิกฤตทางสังคม

ด้วยเหตุนี้นักเรียนจึงให้ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมในลักษณะองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขและมีคุณค่า กระบวนการศึกษาศึกษาจึงได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี 2543 ซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในสถานศึกษาที่ดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง ดังนั้นทุกสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤตสังคม จึงควรมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยมุ่งหวังให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนร่วมมือกันดำเนินงานและที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทของครูที่ปรึกษาที่ต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความดูแลทุกคนอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัย ทั้งนี้เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งในเชิงสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การป้องกันมิให้เกิด

ปัญหา การส่งเสริมการพัฒนาตามศักยภาพตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินการดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีและศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในเชิงการป้องกัน การแก้ปัญหาหรือการส่งเสริมสนับสนุน จึงจำเป็นต้องยึดประโยชน์สูงสุด อันพึงเกิดต่อนักเรียนเป็นสำคัญ

2. ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการ “ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และพัฒนา” ของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งบุคลากรของโรงเรียนทุกคน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา การ ป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตต่างๆ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการที่เน้นงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบที่มีมาตรฐาน สามารถดำเนินการเพื่อประกันคุณภาพได้

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

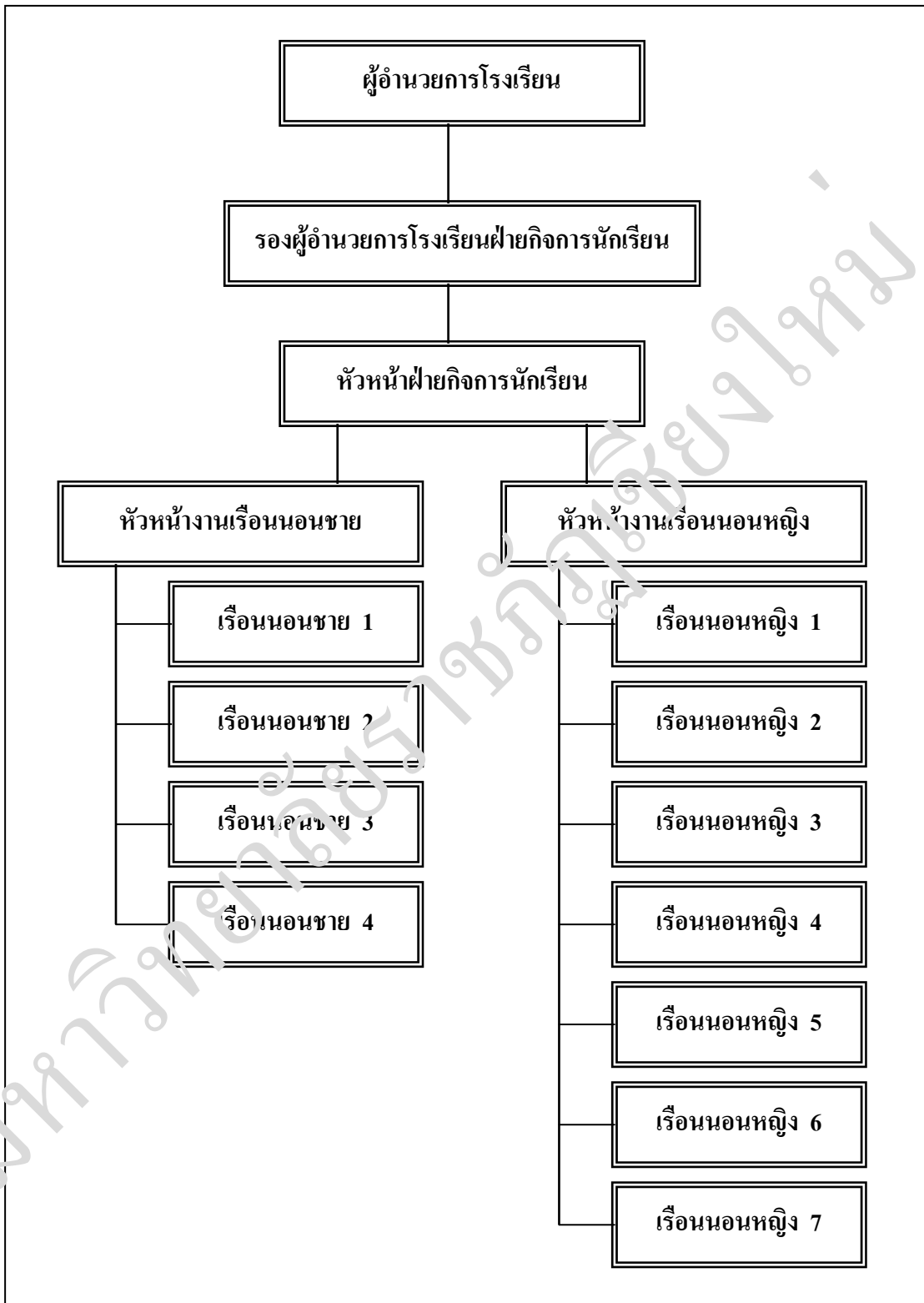
1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

คุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่งทางปัญญา (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยรอบด้าน
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจังด้วยความเอื้ออาทร

6. โครงสร้างการบริหารงานฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน

การบริหารงานฝ่ายกิจการนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน แสดงได้ดังแผนภาพที่ 2.2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน

ทั้งนี้งานของฝ่ายกิจการนักเรียนของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน ยังประกอบไปด้วยงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด งานธนาการนักเรียน งานเสมาพัฒนาชีวิต งานชุมชนสัมพันธ์ งานแผนงาน สารบรรณ งานพัสดุฝ่าย งานส่งเสริมประชาธิปไตย งานรักษาความปลอดภัย งานคุณธรรมจริยธรรม

7. บทบาทหน้าที่ของครูประจำเรือนนอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน

บทบาทหน้าที่ของครูประจำเรือนนอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน มีดังนี้

7.1 วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ควบคุมดูแล รับผิดชอบนักเรียน เฝ้าเรือนนอนตั้งแต่เวลา 16.30 น. ถึง 08.00 น. ของวันถัดไป ถ้าหากเป็นวันเสาร์ วันอาทิตย์ และ วันหยุดนักขัตฤกษ์ ควบคุมดูแล รับผิดชอบนักเรียนทุกคน ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 08.00 น. ของวันถัดไป

7.2 กวดขันให้นักเรียนในเรือนนอน ตื่นนอนเพื่อออกกำลังกายตั้งแต่ เวลา 05.00 น. ทุกวัน (ยกเว้นเช้าวันอาทิตย์)

7.3 ตรวจสอบจำนวนนักเรียนในเรือนนอน เวลา 19.00 น. ของทุกวัน และเมื่อพบว่านักเรียนหายหรือหนีออกนอกบริเวณโรงเรียน ให้ดำเนินการตรวจสอบแก้ไขติดตามเบื้องต้น หากไม่พบให้รับรายงานให้โรงเรียนทราบ โดยด่วน

7.4 ดูแล ควบคุม รักษา วัสดุ ครุภัณฑ์ในเรือนนอนไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหาย หากเกิดการชำรุดเสียหายให้รีบสอบสวน หาผู้รับผิดชอบ พร้อมกับรายงานให้โรงเรียนได้ทราบโดยด่วน

7.5 จัดทำเอกสารในการใช้บริหารเรือนนอนให้เป็นปัจจุบัน เช่น สมุดบันทึกการประชุม คณะเยี่ยม ทะเบียนประวัตินักเรียน ทะเบียนวัสดุ ครุภัณฑ์เรือนนอน บัญชีรายรับและจ่าย งบฝากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ฝากไว้ในเรือนนอน บัญชีควบคุมเงิน สอ. เรือนนอน สมุดบันทึกความดีหรือความผิดของนักเรียนในเรือนนอน และอื่นๆ ตามความจำเป็นในการบริหารเรือนนอน

7.6 ควบคุมดูแลนักเรียน ให้พัฒนาเรือนนอนให้สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งชั้นบน ชั้นล่าง ผู้สื่อข่าวนักเรียน รอบๆ บริเวณเรือนนอนตลอดจนห้องน้ำ ห้องส้วมในเรือนนอนนั้นๆ

7.7 ทุกวันอาทิตย์ให้วางแผนและควบคุมนักเรียนพัฒนาเรือนนอนตั้งแต่เวลา 08.00 ถึง 10.30 น.

7.8 ดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดทั้งในด้านความเป็นอยู่ สุขภาพ หากนักเรียนเจ็บป่วยให้รีบดำเนินการดูแลช่วยเหลือปฐมพยาบาลในเบื้องต้นและนำส่งครูอนามัยพร้อมกับแจ้งผู้ปกครองนักเรียนและรายงานให้โรงเรียนทราบโดยด่วน

7.9 เมื่อพบนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในด้านต่างๆ และได้กระทำความผิดระเบียบของโรงเรียน ให้ดำเนินการตามระเบียบของโรงเรียนที่วางไว้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพพื้นฐานของนักเรียนและให้เป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้เกิดความยุติธรรม เป็นธรรมและอบอุ่น

7.10 ให้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ในเรื่อนนอน เช่น จัดบอร์ดให้ความรู้ กิจกรรมสอ. กิจกรรมที่ช่วยเหลือน้อง กิจกรรมนันทนาการต่างๆ ตามโอกาสอันควร

7.11 เมื่อสิ้นภาคเรียน ให้รายงานสรุปผลการดำเนินงานให้โรงเรียนทราบ

8. กิจวัตรประจำวันของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน

แสดงข้อมูลกิจวัตรประจำวันของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน ได้ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลกิจวัตรประจำวันของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูน

เวลา	กิจกรรม
05.00 – 05.30 น.	ตื่นนอน ทำกิจส่วนตัว เดินทางไปออกกายบริหาร
05.30 – 06.00 น.	ออกกายบริหาร
06.00 – 06.30 น.	ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ตามจุดที่ได้รับมอบหมาย พัฒนาเรื่อนนอน
06.30 – 07.00 น.	อาบน้ำ แต่งตัว เข้าแถวจากเรื่อนนอนเดินมาโรงอาหาร
07.00 – 07.50 น.	รับประทานอาหารเช้า ทำความสะอาดโรงอาหารและอ่างล้างถาดอาหาร
08.00 – 08.15 น.	กิจกรรมหน้าเสาธง
08.30 – 11.30 น.	เรียนภาคเช้า
11.30 – 12.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ทำความสะอาดโรงอาหารและอ่างล้างถาดอาหาร
12.30 – 16.30 น.	เรียนภาคบ่าย
16.30 – 17.00 น.	ปฏิบัติการกิจส่วนตัว
17.00 – 17.50 น.	รับประทานอาหารเย็น ทำความสะอาดโรงอาหารและอ่างล้างถาดอาหาร
18.00 – 18.30 น.	ตรวจนับจำนวนนักเรียนบริเวณหน้าเสาธงของโรงเรียน ตามแต่ละเรื่อนนอน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

เวลา	กิจกรรม
18.30 – 19.00 น.	พักผ่อน เล่นกีฬา ดูทีวี และกิจกรรมตามความสนใจ
19.00 – 20.00 น.	ครูประจำเรือนนอนประชุมชี้แจง อบรมและเช็คชื่อนักเรียน สวดมนต์ ไหว้พระ ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี
20.00 – 21.00 น.	อ่านหนังสือ ทำการบ้าน ดูทีวี
21.00 น. เป็นต้นไป	เข้านอน

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานปกครองนักเรียน ของนักการศึกษาและนักวิชาการหลายคน เช่น ชัยยุทธ ศรีจักร (2524:125–127) ได้ศึกษาการบริหารงานฝ่ายปกครองของนักเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในเขตการศึกษา 3 พบว่ามีการจัดรูปแบบองค์กรอยู่ 5 แบบด้วยกัน เช่น การจัดรูปแบบระดับชั้น คลังสี่ แบบคณะกรรมการ แบบอาจารย์ที่ปรึกษาและการจัดแผนผสม ส่วนพยุงค์ สานทอง (2533:49) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาและพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในวัยรุ่น มีปัญหาในการปกครองเป็นอย่างมาก โรงเรียนจะต้องดำเนินการดูแลความประพฤติ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไปอย่างมีสัดส่วนและเหมาะสม ครูควรใช้วิธีปรับพฤติกรรมมากกว่าการลงโทษ เพื่อให้เกิดระเบียบวินัยและควรให้บุคลากรในโรงเรียนอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในงานปกครองตลอดจนติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน ส่วนอมรกุล ศรีงามผ่อง (2526:127–134) ได้ศึกษาลักษณะปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5 พบว่าพฤติกรรมที่มีปัญหาร้ายแรงของนักเรียนคือปัญหาการหนีเรียน การขาดเรียนและการทะเลาะวิวาท จนถึงทำร้ายร่างกายสำหรับการแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียนพบว่า โรงเรียนมัธยมแก้ปัญหาโดยวิธีการใช้เหตุผล สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยมากกว่าการแก้ปัญหาโดยวิธีลงโทษ

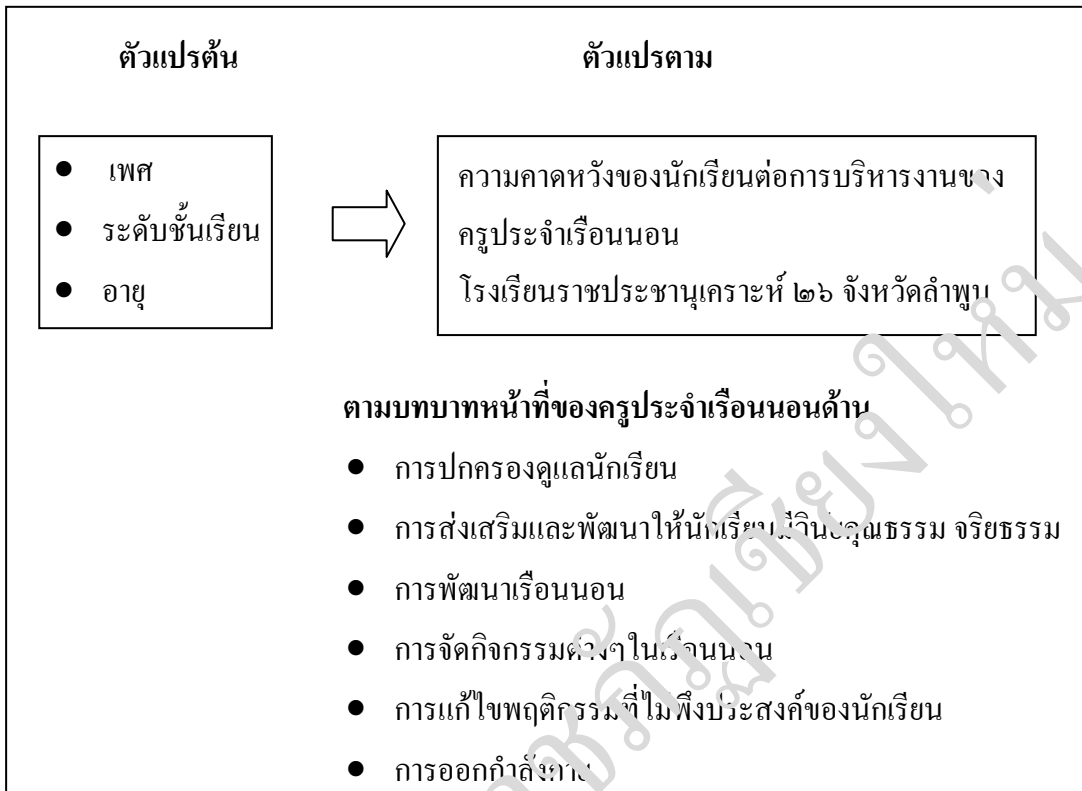
นอกจากนี้ เพียว เกาท์นัททอง (2534:76–83) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมผิดวินัยในด้านการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือด้านความประพฤติ และด้านการแต่งกาย นักเรียนชาย นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมผิดวินัยแตกต่างกัน ส่วนของ ชาญชัย ชัยชนะ (2536) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน โรงเรียนคอยสะเก็ดวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลของการศึกษาสรุปได้ว่าการบริหารงานปกครองนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งได้แก่การทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมและปฏิทินงาน นอกจากนี้แล้ว กานดา อมรเพชรกุล (2540) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ผลสรุปได้ว่า ปัญหาทางพฤติกรรมของนักเรียน ควรวิเคราะห์ปัญหาเก็บรวบรวมไว้และดำเนินการแก้ไข พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ควรมีการประสานงานกับงานแนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ปกครอง นักเรียนในการควบคุมดูแลความประพฤติให้นักเรียนให้มากขึ้น ด้านวินัยควรเน้นและตั้งเป้าหมายในการอบรมนักเรียน ส่วนจรัญ นิลพลับ (2541) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนางานปกครองนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลสรุปได้ว่างานปกครองนักเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ต้องพิจารณาจากการให้ความสำคัญกับเรือร่วมใจทำงานทุกฝ่ายได้แก่ คณะครู อาจารย์ นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนชุมชนในใกล้เคียง นอกจากนี้ เดช สุธรรมปวง (2541) ได้ศึกษาการบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติยังไม่ไปปฏิบัติงานตามที่ได้วางแผนเอาไว้ ครูเรือนนอนขาดการดูแลเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติบางอย่างจริงจัง ขาดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ไม่มีคณะกรรมการสอบสวนลงโทษนักเรียน ครูไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนอย่างจริงจัง นักเรียนไม่กล้าแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็น การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนยังมีน้อย ไม่มีคณะกรรมการประเมินผลงานปกครองนักเรียน นอกจากนี้ มเหศักดิ์ ร่วมรักษ์ (2541) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนางานปกครองนักเรียน นักศึกษาโรงเรียนอำเภอสกลนคร ผลสรุปได้ว่าควรส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีงาม เช่น ด้านวินัย การมาเรียนโดยสม่ำเสมอ จรรยาบรรณที่ผิดและจริยธรรมที่ไม่เหมาะสม ควรปฏิบัติงานให้มีความสอดคล้องกัน ระบุขอบเขตงานให้ชัดเจน การมอบอำนาจหน้าที่รับผิดชอบให้กับตำแหน่งต่างๆ ไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน ควรร่วมกันสังเกตพฤติกรรมนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของงาน

นอกจากนี้ เกษม ดวงงาม (2542) ได้ศึกษาการบริหารงานปกครองนักเรียนหลากหลายชนเผ่าในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่าด้านการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน เมื่อมีความจำเป็นในการลงโทษนักเรียน ควรเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับความผิดของนักเรียน และให้ครูประจำชั้น ครูประจำเรือนนอน และครูแนะแนวมีส่วนร่วมในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ส่วนด้านการจัดเรือนนอน ควรให้นักเรียนร่วมกันจัดเรือนนอนและบริเวณให้สะอาดเรียบร้อย สวยงาม ถูกสุขลักษณะ มีอาสาสมัครประจำบ้านไว้ในเรือนนอน โดยครูที่ปรึกษาเรือนนอนเป็นผู้รับผิดชอบ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับงานบริหารงานในลักษณะโรงเรียนอยู่ประจำ อาจสรุปได้ว่างานปกครองนักเรียนหรืองานฝ่ายกิจการนักเรียน ควรมีการจัดรูปแบบการบริหารงานที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดูแล ควบคุม ป้องกัน แก้ไขและส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ใช้กระบวนการปรับพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่าการลงโทษ ก่อนจะมี การลงโทษควรชี้แจงเหตุผลความผิดของนักเรียนให้ชัดเจน งานฝ่ายกิจการนักเรียนจะสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของคณะครู อาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำเรือนนอน ที่เปรียบเสมือนเป็นพ่อแม่คนที่ 2 ของนักเรียนที่ต้องดูแลนักเรียนประจำ ตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน รวมทั้ง ความร่วมมือจากนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนชุมชนใกล้เคียง ควรแก้ไขค่านิยมที่ผิดและส่งเสริมจริยธรรมที่เหมาะสม งานปกครองหรืองานกิจการนักเรียนจึงจะมีคุณภาพ เจริญก้าวหน้าเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของสังคมต่อไป

10. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความคาดหวังของนักเรียนต่อการบริหารงานของครูประจำเรือนนอน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ จังหวัดลำพูนครั้งนี้ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย